

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Ректор Львівського національного

медичного університету імені

Данила Галицького,

д.мед.н., професор

Орест ЧЕМЕРИС

"26"

03

2015 р.

**ВИСНОВОК ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА
ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ**

Дубаса Максима Андрійовича

здобувача ступеня доктора філософії

**«Особливості перебігу, комплексне лікування та профілактика захворювань
пародонту, ускладнених розладами функціональної оклюзії»**

за спеціальністю 221 Стоматологія (галузь знань 22 Охорона здоров'я)

Актуальність теми. У дисертаційній роботі Дубаса М.А представлено теоретичне узагальнення і нове вирішення актуального завдання сучасної стоматології - клініко-лабораторне обґрунтування підвищення ефективності стоматологічної реабілітації пацієнтів з патологією пародонта, ускладненою розладами функціональної оклюзії. Захворювання тканин пародонта є однією з ключових проблем сучасної стоматології. Поширеність захворювань пародонта у світі наближається до 80-90%. У сучасній стоматології спостерігається тенденція до збільшення кількості різних форм захворювання пародонту.

У віці 20 років такі патології виявляються у 60-70% осіб, а до 35-45 років охоплюють практично 100% населення, що стає головною причиною ранньої втрати зубів. Значна поширеність захворювання пародонту серйозно погіршує функціональний стан зубо-щелепної системи, що створює значні медичні, соціальні та економічні виклики.

Тому подальше розпрацювання ефективних схем діагностики та лікування захворювань пародонту, ускладнених розладами функціональної оклюзії залишається актуальним.

Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри. Дисертаційна робота виконана згідно плану науково-дослідної роботи кафедри терапевтичної стоматології, пародонтології та стоматології ФПДО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького «Комплексна діагностика та лікування пацієнтів із стоматологічними захворюваннями на тлі соматичної патології». Номер державної реєстрації 0125U000925;

Новизна дослідження та одержаних результатів. Вивчено поширеність, інтенсивність та особливості клінічного перебігу захворювань тканин пародонта у пацієнтів з розладами функціональної оклюзії. Здійснено аналіз структури патології пародонта залежно від виду оклюзійних інтерференцій, у віковому та гендерному аспектах.

Оновлено наукові дані щодо пародонтологічного статусу пацієнтів з розладами функціональної оклюзії з урахуванням даних папілярно-маргінально-альвеолярного індексу (РМА), індексу кровоточивості ясенних сосочків (РВІ, Muhlemann), індексу гігієни порожнини рота (Green-Vermilion, ОНІ-S), скринінг-індексу PSR (Periodontal Screening and Recording).

Уперше досліджено фізико-хімічні властивості ротової рідини у пацієнтів з оклюзійними інтерференціями. Доповнено наукові дані щодо мікробіому ротової порожнини у хворих на генералізований пародонтит, асоційований з розладами функціональної оклюзії. Верифіковано порушення оклюзійних співвідношень, за даними діагностики T-Scan, у пацієнтів з генералізованим пародонтитом на тлі оклюзійних інтерференцій.

Доведено та обґрунтовано ефективність застосування запропонованого алгоритму лікування генералізованого пародонтита у пацієнтів з оклюзійними розладами.

Теоретичне значення отриманих результатів. Окремі аспекти дисертаційної роботи щодо розповсюдженості, особливостей розвитку і лікування захворювань пародонту у осіб з розладами функціональної оклюзії, які можуть слугувати матеріалом для складання плану лікування та профілактики, мали теоретичне значення для підготовки здобувачів вищої освіти і були впроваджені в освітній процес кафедри терапевтичної стоматології, пародонтології та стоматології ФПДО ЛНМУ імені Данила Галицького.

Практичне значення отриманих результатів. Отримані результати поширеності та інтенсивності захворювань пародонта у пацієнтів з розладами функціональної оклюзії є цінними у практичному мультидисциплінарному значенні для лікарів-стоматологів, пародонтологів, стоматологів-ортопедів, лікарів-ортодонтів. Показники ротової рідини, мікробіологічні маркери, оклюзійні параметри можуть бути запропоновані в якості критеріїв оцінки ефективності лікування захворювань пародонта у пацієнтів з оклюзійними інтерференціями. Результати наукових досліджень впроваджені в клінічну практику стоматологічних поліклінік КНП №1, КНП №4 м.Львів, КП «Волинська обласна стоматологічна поліклініка» м. Луцьк та терапевтичного відділення №2 Стоматологічного медичного центру Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

Матеріали роботи використовуються у навчальному процесі кафедри терапевтичної стоматології, пародонтології та стоматології ФПДО ЛНМУ імені Данила Галицького.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. У дисертаційній роботі наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення актуального завдання сучасної стоматології клініко-лабораторне та функціональне обґрунтування підвищення ефективності стоматологічної реабілітації пацієнтів з патологією пародонта, ускладненою розладами функціональної оклюзії.

1. Виявлено високу поширеність оклюзійних розладів ($82,42 \pm 2,97\%$) у пацієнтів з патологією пародонта. Найвищий відсоток гінгівіту спостерігали при

ортодонтичній патології ($51,43 \pm 8,57\%$). Генералізований пародонтит II та III ступеня у найбільшій кількості було виявлено при дефектах зубних рядів ($29,63 \pm 6,27\%$ при II ступені та $18,52 \pm 5,33\%$ при III ступені ГП, $p < 0,05$). Референтне значення індексу PSR виявилось найнижчим у пацієнтів з ортодонтичною патологією ($2,96 \pm 0,25$ бали), у осіб з рештою досліджуваних оклюзійних інтерференцій показники індексу свідчили про необхідність пародонтологічної допомоги ($3,23 \pm 0,26$ бали, $3,41 \pm 0,30$ бали та $3,52 \pm 0,28$ бали). Середнє значення індексу РМА у хворих з ортодонтичною та ятрогенною патологією і надмірною стертістю зубів відповідали верхній межі середнього ступеня запального процесу у тканинах пародонта ($44,81 \pm 6,16\%$, $48,76 \pm 6,63\%$, $47,16 \pm 6,23\%$, $p > 0,05$), у пацієнтів з дефектами зубних рядів показник засвідчував початок важкого ступеня запалення ясен ($52,75 \pm 7,13\%$). Значення Індексу кровоточивості ясенних сосочків було найменшим у пацієнтів з ортодонтичною патологією ($1,82 \pm 0,20$ балів), найвищим – у хворих з дефектами зубних рядів ($2,71 \pm 0,26$ балів, $p < 0,05$). Усереднені значення гігієнічного індексу відповідали «незадовільній» гігієні ротової порожнини.

2. Було відзначено значні порушення гомеостазу ротової порожнини: виявлено явища гіпосалівації (швидкість слиновиділення - $0,36 \pm 0,04$ мл/хв), прямо пропорційно пов'язані з підвищенням в'язкості слини ($1,69 \pm 0,16$ мПа·с), зсув кислотно-лужної рівноваги ротової порожнини по типу функціонального ацидозу (рН - $5,50 \pm 0,49$), підвищений вміст муцину ($3,55 \pm 0,52$ г/л) та білка ($3,78 \pm 0,61$ г/л) у ротовій рідині, що підтверджувалось скаргами пацієнтів з генералізованим пародонтитом, ускладненим розладами функціональної оклюзії, на сухість у порожнині рота.

3. Виявлено суттєві зміни мікробіому ротової порожнини при асоціації патології пародонта та оклюзійних інтерференцій: низький вміст корисної мікробіоти у біотопі пародонтальних кишень - лактобактерій ($30,00 \pm 8,50$ %), *Str. Salivarius* ($33,33 \pm 8,75\%$) та великий відсоток пародонтопатогенної мікрофлори: *Peptostreptococcus* - $86,67 \pm 6,31\%$, *P. gingivalis* - $83,33 \pm 6,92\%$, *P. intermedia* - $93,33 \pm 4,63\%$, $p < 0,01$. Збудник запальних процесів *S.aureus*, спостерігали у $86,67 \pm 6,31\%$, $p < 0,01$.

4. Підтверджено порушення оклюзійних співвідношень за даними діагностики T-Scan у пацієнтів з генералізованим пародонтитом на тлі оклюзійних інтерференцій: найменша площа оклюзійних контактів ($19,02 \pm 3,82$ мм²), найвищий індекс асиметрії сили між сторонами ($17,57 \pm 3,02\%$), рівномірні оклюзійні контакти лише у 2 пацієнтів (6,67%), надмірний контакт у центральній оклюзії у найбільшій кількості пацієнтів (46,67%). При зміщенні нижньої щелепи з положення центрального співвідношення у латеральну та передню оклюзію за силовим навантаженням було досліджено максимальну кількість контактів-перешкод (23,33%). У хворих основної групи досліджено найвищий час оклюзії, дезоклюзії та час досягнення максимальної кількості міжзубних контактів ($0,58 \pm 0,10$ с, $0,68 \pm 0,10$ с, $0,56 \pm 0,08$ с).

5. Впровадження розпрацьованого алгоритму для лікування патології пародонта у пацієнтів з розладами функціональної оклюзії сприяло усуненню запалення та кровоточивості ясен, зменшення глибини пародонтальних кишень. У найдовший термін спостереження (1 рік) виявлено найвищий відсоток осіб зі «стабілізацією» стану тканин пародонта ($77,08 \pm 6,13\%$, $p < 0,01$). Запропонований комплекс дозволив досягти ремісії генералізованого пародонтита, що підтверджувалось позитивною динамікою лабораторних, мікробіологічних та функціональних показників, як у найближчі, так і у віддалені терміни спостереження.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях. За матеріалами дисертаційної роботи опубліковано 9 наукових праць, з яких: 2 статті – у виданнях, які включені в міжнародну наукометричну базу Web of Science; 2 статті – у наукових фахових виданнях, рекомендованих МОН України; 3 публікації – представлено у збірниках матеріалів закордонних науково-практичних конференцій; 2 свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір. Основні положення роботи та результати дослідження оприлюднені на закордонних науково-практичних конференціях: Proceedings of VI International Scientific and Practical Conference London, United Kingdom 23-25 February 2023 (тези)., IX Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Lekarzy Dentystów Między funkcją a estetyką.,

Lublin, 10.05.2024 (тези)., International scientific-practical conference “Current global trends in the development of science, education, technology and society”: conference proceedings, March 8, 2025 Tampere, Finland (тези).

Список опублікованих автором праць на тему дисертації

1. Rybert Yu, Potapchuk A, Minko L, Magera N, Semchyshyn Ya, **Dubas M**, et al. Complex Rehabilitation of Orthodontic pathology Combined with Temporomandibular Joint Disorders. *Acta Balneologica*. 2022;64(4):348-352.

DOI: 10.36740/ABAL202204113. (Web of Science) (Особистий внесок авторів: ідея написання статті, концепція та дизайн, інтерпретація отриманих результатів, редагування та остаточне затвердження статті — Риберт ЮО, Потапчук АМ; збір і аналіз джерел науково-фахової літератури, збір клінічного матеріалу, статистичне опрацювання даних, написання статті — Семчишин ЯО, Дубас МА, Алмаші ВМ, Мінько ЛЮ, Магера НС; підготовка матеріалу до друку — Мінько ЛЮ, Магера НС).

2. Rybert YO, Pupin TI, Magera NS, **Dubas MA**, Fetsych OY, Semchyshyn YO, et al. Features of axiograms in patients with temporomandibular disorders and excessive tooth wear after prosthetic rehabilitation. *Світ медицини та біології = World of Medicine and Biology*. 2024;(2):123-128. DOI: 10.26724/2079-8334-2024-2-88-123-128. (Web of Science) (Особистий внесок авторів: ідея написання статті, концепція та дизайн, інтерпретація отриманих результатів, редагування та остаточне затвердження статті— Риберт ЮО, Пупін ТІ; збір та аналіз джерел науково-фахової літератури, збір клінічного матеріалу — Семчишин ЯО, Магера НС, Дубас МА, Фецич ОЮ, Максим ОО; аналіз та статистичне опрацювання даних, написання статті — Семчишин ЯО, Дубас МА, Фецич ОЮ; підготовка матеріалу до друку — Магера НС, Максим ОО).

3. **Дубас МА**, Слобода АІ. Особливості клінічного перебігу та реабілітація захворювань пародонта в пацієнтів із порушеннями функціональної оклюзії. *Via Stomatologiae*. 2024;1(3):79-88. DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-1394.2024-3.9> (Особистий внесок: збір та аналіз джерел науково-фахової літератури, формулювання висновків — Дубас МА; підготовка матеріалу до друку — Слобода АІ).

4. **Дубас МА**, Риберт ЮО. Поширеність і структура захворювань пародонта у пацієнтів із розладами функціональної оклюзії. Актуальні проблеми сучасної

медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. 2024;24(4):143-146. DOI: 10.31718/2077-1096.24.4.143 (Особистий внесок авторів: ідея написання статті, концепція та дизайн, планування дослідження, редагування та остаточне затвердження статті— Риберт ЮО; збір та аналіз джерел науково-фахової літератури, збір клінічного матеріалу, статистична обробка отриманих результатів, формулювання висновків, підготовка матеріалу до друку — Дубас МА).

5. Риберт ЮО, **Дубас МА**, Семчишин ЯО, Слобода АІ. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №131673. Науковий твір "Вибіркове пришліфовування зубів для усунення оклюзійної травми". Дата реєстрації 26.11.2024. (Особистий внесок авторів: формулювання ідеї, планування дослідження— Риберт ЮО; збір клінічного матеріалу, аналіз та опрацювання даних, підготовка твору — Семчишин ЯО, Дубас МА, Слобода АІ).

6. Риберт ЮО, Пупін ТІ, **Дубас МА**. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №131674. Науковий твір "Використання оклюзійної шини при лікуванні захворювань пародонту". Дата реєстрації 26.11.2024. (Особистий внесок авторів: формулювання ідеї, планування дослідження— Риберт ЮО; збір клінічного матеріалу, аналіз та опрацювання даних, підготовка твору — Пупін ТІ, Дубас МА

Видання, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Vynogradova O., Minko L., **Dubas M.**, Kardashevskа O., Paslavskа H. Peculiarities of dental rehabilitation of patients with periodontal pathology complicated by disorders of functional occlusion. «Science and innovation of modern world» Proceedings of VI International Scientific and Practical Conference London, United Kingdom 23-25 February 2023. – P.89-92 (Особистий внесок авторів: ідея і планування дослідження — Vynogradova O., Minko L; збір та аналіз джерел науково-фахової літератури, збір матеріалу, статистичне опрацювання та аналіз даних, формулювання висновків — Dubas M; написання тез — Kardashevskа O., Paslavskа H).

8. **Dubas Maksym**, Sloboda Andrii, Fetsych Oleksandr, Maksym Oleh. Clinical features of the maxillofacial complex state in patients with occlusal disorders IX Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Lekarzy Dentystów Między funkcją a estetyką,. Lublin, 10.05.2024 r. 45 (Особистий внесок авторів: ідея і планування дослідження,

збір та аналіз джерел науково-фахової літератури, збір матеріалу, статистичне опрацювання та аналіз даних, формулювання висновків —Слобода АІ, Фецич ОЮ, Максим ОО; написання тез — Дубас МА).

9. **Dubas M. A.** Results of physico-chemical studies of oral fluid in patients with generalized periodontitis associated with functional occlusion Disorders. International scientific-practical conference “Current global trends in the development of science, education, technology and society”: conference proceedings, March 8, 2025 Tampere, Finland p. 39-40 (Особистий внесок: ідея дослідження, збір клінічного матеріалу, статистичне опрацювання даних, аналіз отриманих результатів, написання тексту тез).

Конкретний особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист. Дисертаційна робота є самостійним та завершеним науковим дослідженням, проведеним здобувачем на кафедрі терапевтичної стоматології, пародонтології та стоматології факультету післядипломної освіти Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького.

Автор самостійно здійснив патентно-інформаційний пошук, аналіз та узагальнення наукової літератури за темою дисертаційної роботи. Спільно з науковим керівником обрано напрям наукової роботи, визначено мету і завдання дослідження, обрані методи дослідження. Автор здійснив збір матеріалу для клінічних і додаткових досліджень, систематизував та проаналізував отримані результати. Разом з науковим керівником опрацював та апробував методику реабілітації хворих з захворюванням пародонта ускладненим оклюзійними розладами, провів аналіз та узагальнення результатів дослідження, сформулював висновки та практичні рекомендації, підготував до друку наукові праці. У друкованих працях участь здобувача є визначальною.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати досліджень за темою дисертаційної роботи доповідались та обговорювались на засіданні кафедри терапевтичної стоматології, пародонтології та стоматології ФПДО ЛНМУ імені Данила Галицького (протокол №4 від 12.03.2025).

Результати досліджень були оприлюднені на закордонних науково-практичних конференціях: Міжнародна науково-практична конференція Proceedings of VI International Scientific and Practical Conference London, United Kingdom 23-25 February 2023 (тези)., IX Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Lekarzy Dentystów Między funkcją a estetyką,. Lublin, 10.05.2024 (тези)., International scientific-practical conference “Current global trends in the development of science, education, technology and society”: conference proceedings, March 8, 2025 Tampere, Finland (тези).

Відомості щодо проведення біоетичної експертизи дисертаційних досліджень. Матеріали дисертації Дубаса М.А., щодо обстеження, наукових досліджень та лікування хворих відповідають нормам біоетики, що засвідчено висновком комісії з біоетики Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (витяги з протоколів №8 від 18 жовтня 2021 року та №10 від 18 листопада 2024 р.).

Члени комісії дійшли узгодженої думки, що надані для експертизи матеріали науково обґрунтовані, у листі інформування для пацієнтів чітко викладені усі положення, з якими необхідно ознайомити пацієнтів. Передбачені заходи стосовно безпеки для здоров'я пацієнта, дотримання його прав, людської гідності та морально-етичних норм у відповідності до принципів Гельсінської декларації, Конвенції Ради Європи про права людини і біомедицину та відповідних законів України.

Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення. Дисертаційна робота Дубаса Максима Андрійовича на тему «Особливості перебігу, комплексне лікування та профілактика захворювань пародонту, ускладнених розладами функціональної оклюзії» за структурою, мовою та стилем виконана відповідно до вимог щодо оформлення дисертації МОН України (наказ МОН від 12.01.2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації»). Дисертація викладена на 209 сторінках друкованого тексту, з яких 153 основного тексту. Робота складається із вступу, огляду літератури, опису методів дослідження, трьох розділів

власних досліджень, аналізу та узагальнення отриманих результатів, висновків, додатків. Перелік використаної літератури містить 188 літературних джерел, з них 59 кирилицею і 129 латиницею. Роботу ілюстровано 21 таблицями та 45 рисунками.

Зауваження до дисертації щодо її змісту та оформлення. Зауважень до змісту та оформлення дисертаційної роботи немає. Можна відзначити ряд несуттєвих недоліків: у тексті дисертації зустрічаються поодинокі орфографічні та стилістичні помилки, які є не принциповими, не зменшують її якість і не впливають на загальну позитивну оцінку.

Відповідність дисертації вимогам, що пред'являються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44).

Висновок: за актуальністю теми, методичним рівнем виконаних досліджень, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням дисертаційна робота Дубаса М.А «Особливості перебігу, комплексне лікування та профілактика захворювань пародонту, ускладнених розладами функціональної оклюзії» відповідає вимогам ПОРЯДКУ, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р., відносно дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

На науковому семінарі кафедри терапевтичної стоматології ФПДО ухвалили:

1. Дисертація Дубаса Максима Андрійовича «Особливості перебігу, комплексне лікування та профілактика захворювань пародонту, ускладнених розладами функціональної оклюзії» є завершеною науковою працею, у якій розв'язано конкретне наукове завдання: клініко-лабораторне обґрунтування підвищення ефективності стоматологічної реабілітації пацієнтів з патологією пародонта, ускладненою розладами функціональної оклюзії. Доведено та обґрунтовано ефективність застосування запропонованого алгоритму лікування

генералізованого пародонтита із застосуванням місцевих та загальних заходів у пацієнтів з оклюзійними розладами, що має важливе значення для охорони здоров'я.

2. У 9 наукових праць, з яких: 2 статті – у виданнях, які включені в міжнародну наукометричну базу Web of Science; 2 статті – у наукових фахових виданнях, рекомендованих МОН України; 3 публікації – представлено у збірниках матеріалів закордонних науково-практичних конференцій; 2 свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір.

3. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44).

4. З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей Дубаса М.А., дисертаційна робота «Особливості перебігу, комплексне лікування та профілактика захворювань пародонту, ускладнених розладами функціональної оклюзії» рекомендується для подання до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

За затвердження висновку проголосували: 25

Рекомендується Вченій раді ЛНМУ імені Данила Галицького утворити разову спеціалізовану вчену раду для розгляду та проведення разового захисту дисертації у складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради: Мартовлос Олеся Іванівна, доктор медичних наук, професор кафедри терапевтичної стоматології, пародонтології та стоматології факультету післядипломної освіти Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

Рецензент: Гонта Зоряна Михайлівна, кандидат медичних наук, доцент, кафедри терапевтичної стоматології, пародонтології та стоматології факультету післядипломної освіти Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

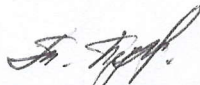

Рецензент: Немеш Оксана Мар'янівна, кандидат медичних наук, доцент, кафедри терапевтичної стоматології, пародонтології та стоматології факультету

післядипломної освіти Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

Опонент: Лучинський Михайло Антонович,, доктор медичних наук, професор, завідувача кафедри терапевтичної стоматології Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського

Опонент: Ожоган Зіновій Романович, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри ортопедичної стоматології Івано-Франківського національного медичного університету

Головуючий на засіданні кафедри
завідувач кафедри терапевтичної стоматології,
пародонтології та стоматології ФПДО
кандидат медичних наук, доцент

Підпис Пупін Т.І.

ЗАСВІДЧУЮ
ВЧЕННИЙ СЕКРЕТАР
ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ім. ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО
